

Міністерство культури та інформаційної політики України
Державний науково-методичний центр
змісту культурно-мистецької освіти

«СХВАЛЕНО»

Науково-методичною радою
Державного науково-методичного центру
змісту культурно-мистецької освіти
Протокол № 3
від «25» квітня 2023 р.

Типова навчальна програма з навчальної дисципліни
«ДРАМАТУРГІЯ КІНО ТА ТЕЛЕБАЧЕННЯ»
середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти
з аудіовізуального мистецтва початкового професійного спрямування,
класи кіномистецтва, мультимедіа, анімації

Київ
2023

Типова навчальна програма з навчальної дисципліни «ДРАМАТУРГІЯ КІНО ТА ТЕЛЕБАЧЕННЯ» середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти з аудіовізуального мистецтва початкового професійного спрямування, класи кіномистецтва, мультимедіа, анімації. Київ, 2023. 21 с.

Укладачі: **Новіцька-Саричева О. О.**, викладач фахових дисциплін Кам'янець-Подільського фахового коледжу культури і мистецтв, спеціаліст першої категорії, *координатор групи*;
Власенко О. В., методист вищої категорії відділу формування і моніторингу змісту та якості культурно-мистецької освіти Державного науково-методичного центру змісту культурно-мистецької освіти, член Національної спілки журналістів України;
Мусієнко О. В., завідувач телевізійного відділення, викладач телевізійних дисциплін Комунального початкового спеціалізованого мистецького навчального закладу «Школа сучасних театральних-сценічних напрямів» (м. Харків), спеціаліст першої категорії.

Рецензенти: **Марченко С. М.**, доцент кафедри кінорежисури та кінодраматургії Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого, доцент, кандидат мистецтвознавства; член галузевої експертної ради Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти з галузі знань 02 «Культура і мистецтво», член Національної спілки кінематографістів України, кінорежисер;
Москаленко-Висоцька О. М., доцент кафедри кіно-, телемистецтва факультету кіно і телебачення Київського національного університету культури і мистецтв, доцент, заслужений працівник культури України.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Типова навчальна програма з навчальної дисципліни «**Драматургія кіно та телебачення**» (далі – типова навчальна програма) розроблена з урахуванням вимог до обсягу та результатів навчання, передбачених Типовою освітньою програмою середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти з аудіовізуального мистецтва початкового професійного спрямування, класи кіномистецтва, мультимедіа, анімації (наказ Міністерства культури України від 23.07.2019 № 562), містить загальний нормативний зміст, обсяг та нормативні результати навчання учнів, а також окреслює рекомендовані підходи до планування й організації освітнього процесу.

Типова навчальна програма сприяє формуванню в учнів знань з побудови драматургічної основи екранного твору; навичок зі створення сценаріїв різних жанрів кіно та телебачення; розвитку творчого мислення та образного бачення.

Типова навчальна програма може бути основою для розроблення викладачем робочої навчальної програми з дисципліни «**Драматургія кіно та телебачення**». У робочій навчальній програмі викладач деталізує, конкретизує та адаптує нормативний зміст дисципліни, передбачений типовою навчальною програмою, відповідно до місцевих умов і потреб учня / учениці, визначає організаційні форми проведення та види навчальних занять, комплекс художньо-педагогічних технологій та методів викладання, необхідне методичне забезпечення, форми та засоби контролю якості знань учнів з урахуванням індивідуального підходу. Також викладач може реалізувати власний алгоритм викладання через перерозподіл нормативного змісту навчання за модулями, уточнення додаткових обсягів навчального матеріалу та результатів навчання понад визначених типовою навчальною програмою.

Мета вивчення дисципліни орієнтована на формування знань з драматургічної побудови екранного твору; набуття теоретичних знань та практичних навичок зі сценарної майстерності в різних жанрах кіно та телебачення; навичок роботи в команді з іншими учасниками творчо-виробничого процесу; мотивацію до подальшого навчання в закладах фахової передвищої мистецької освіти на спеціальності «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво» або на поглибленому підрівні початкової мистецької освіти в мистецькій школі.

Нормативний зміст навчальної дисципліни розподілений за роками навчання та модулями, а також містить визначені результати навчання, які має продемонструвати учень / учениця на різних етапах вивчення навчальної дисципліни. У разі збільшення, відповідно до освітньої програми закладу, кількості годин на вивчення цієї навчальної дисципліни, робоча навчальна програма має передбачати ширші за змістом та більш високі за рівнем, ніж описані в типовій навчальній програмі, нормативні результати навчання.

Опанування нормативного змісту навчання за типовою навчальною програмою розраховано на мінімальну нормативну кількість навчальних тижнів – 35 тижнів на рік (без урахування канікулярних періодів) та на мінімальний нормативний обсяг часу на опанування програми, що становить для 1 – 4 років навчання: 70 год. на рік (2 год. на тиждень) на 1 – 2 роках навчання та 105 год. на рік (3 год. на тиждень) на 3 – 4 роках навчання.

З метою реалізації індивідуального підходу до кожного / кожної учня / учениці та відповідно до принципів модульної системи навчання в робочій навчальній програмі загальну кількість навчальних годин рекомендовано розподіляти на розсуд викладача, зокрема на: поглиблення та вдосконалення набутих навичок та вмінь учнів або збільшення часу на вивчення окремих модулів у зв'язку з індивідуальною потребою учня / учениці; повторення / закріплення вивченого матеріалу; планування та проведення інших форм роботи (відвідування культурно-мистецьких заходів, кінофестивалів, мистецьких заходів тощо); відпрацювання нормативного змісту навчання через непередбачувані обставини (карантин, хвороба учня / учениці тощо).

Освітній процес з навчальної дисципліни «**Драматургія кіно та телебачення**» здійснюється у формі навчальних занять, заходів поточного та підсумкового контролю. Основною формою організації занять є *груповий урок*.

Навчання проводиться за *модулями*. Кожен модуль передбачає формування певної частини компетентностей, що стають основою для подальшого навчання та досягнення нормативних навчальних результатів після завершення опанування типової навчальної програми. Рекомендовані методи навчання: словесні (лекція, розповідь, бесіда, дискусія, вікторина); наочні (перегляд фільмів, телепрограм, анімації); практичні (ведення щоденника спостережень, написання сценарного плану, сценарної заявки, сценаріїв за різними жанрами екранної продукції тощо).

Поточний контроль дає викладачеві змогу своєчасно отримати об'єктивну інформацію про перебіг опанування учнями відповідних складових компетентностей з метою корегування педагогічних підходів для досягнення результатів навчання, передбачених типовою навчальною програмою і здійснюється: під час навчальних занять (поурочний контроль); за підсумками модуля (модульний контроль). Поточний контроль може здійснюватися у формі контрольних уроків, тестів тощо. Конкретні форми поточного (поурочного, модульного) контролю визначаються викладачем відповідно до робочої навчальної програми.

Підсумковий річний контроль здійснюється після завершення кожного року навчання у формі річного контрольного заходу, на якому перевіряється досягнення нормативних результатів навчання, передбачених типовою навчальною програмою. Рекомендовані форми контрольного заходу: обговорення (дискусія), вікторина, переглядові семінари, публічна презентація практичної роботи тощо.

Наприкінці п'ятого (випускного) року навчання проводиться **підсумковий контроль за результатами опанування типової навчальної програми** у формі підсумкового публічного показу. Відповідно до вимог типової освітньої програми під час підсумкового публічного показу учні оцінюються за певними компонентами. Творчі роботи з дисциплін «Основи режисури», «Операторська майстерність», «Драматургія кіно та телебачення» та «Образотворче мистецтво» відповідно до спрямування класів (кіномистецтво, мультимедіа, анімація) мають бути пов'язані однією сюжетною лінією / задумом. Зміст підсумкових творчих завдань з кожної із зазначених дисциплін узгоджується відповідно до обраного виду та жанру аудіовізуального мистецтва.

Визначення рівня досягнення учнями результатів навчання середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти передбачає оцінювання через виставлення балів (оцінок) у цифровому (числовому) виразі за поділом на 4 рівні: початковий (1 – 3 бали), середній (4 – 6 балів), достатній (7 – 9 балів), високий (10 – 12 балів). Метою оцінювання є визначення рівня навчальних досягнень учня/учениці в оволодінні змістом, визначеним цією типовою навчальною програмою, на кожному з етапів навчання (*додаток*).

НОРМАТИВНИЙ ЗМІСТ, ОБСЯГ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Перший рік навчання. Завдання: ознайомлення з особливостям кіно- та теледраматургії; формування навичок створення сценарію на різних його етапах, сюжету та елементів композиції екранного твору; створення сценарного плану відеозамальовки з дотриманням її жанрових ознак.

Навчальні модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
Модуль 1. <i>Драматургія в кіно та на телебаченні</i>	<p>1. Драматургія як першооснова аудіовізуального твору. Специфіка роботи кінодраматурга та сценариста. Зв'язок літератури та кіномистецтва. Літературні жанри та жанри кінематографа. Відмінність літературного сценарію від літературного твору та режисерського сценарію. Постаті в українській кінодраматургії: О. Довженко, І. Драч, В. Земляк, І. Миколайчук тощо.</p> <p>2. Поняття «сценарій». Типи сценаріїв: телесценарій та кіносценарій (літературний сценарій). Форми сценаріїв: сценарний план і повний сценарій. Види сценаріїв: художній, сюжетний, документальний тощо.</p> <p>3. Елементи сценарію: описова частина (ремарка), пряма мова (діалоги / монологи), закадровий текст / текст ведучого, титри.</p>	10	<p>1. Пояснює значення драматургії в аудіовізуальному творі; специфіку роботи кінодраматурга та сценариста. Пояснює взаємозв'язок літературних родів (епосу, драми, лірики) та кіномистецтва. Називає та розрізняє літературні жанри та жанри кінематографа. Розрізняє та може пояснити відмінність між літературним сценарієм, літературним твором та режисерським сценарієм. Знає та називає видатних українських кінодраматургів та їхні твори.</p> <p>2. Знає та пояснює поняття «сценарій». Розрізняє типи, форми та види сценаріїв.</p> <p>3. Знає та називає основні елементи сценарію. Розрізняє в запропонованому екранному творі описову частину (ремарку), діалоги</p>

			/ монологи, закадровий текст / текст ведучого, титри.
Модуль 2. Етапи створення сценарію	<p>1. Творчий задум автора сценарію. Головні драматургічні елементи творчого задуму сценарію: тема, матеріал майбутнього екранного твору (характери, об'єкти знімання, середовище тощо), ідея, жанр.</p> <p>2. Сценарний план як драматургічна основа майбутнього сценарію. Складники сценарного плану екранного твору: тема, ідея, основні епізоди, дійові епізоди, конфлікт, місце дії сценарію, цільова аудиторія тощо.</p> <p>3. Творча заявка літературного сценарію: актуальність та значимість обраної теми. Форми заявки: синопсис, тритмент.</p> <p>4. Робота зі сценарним матеріалом: пошук, збір і аналіз інформації, підбір персонажів і подій.</p> <p>5. Чернетка літературного сценарію та його чистовий варіант.</p>	10	<p>1. Називає головні драматургічні елементи творчого задуму майбутнього сценарію та визначає їх у запропонованому екранному творі.</p> <p>2. Пояснює поняття «сценарний хід» у сценарії. Називає складники сценарного плану та визначає їх у запропонованому аудіовізуальному творі.</p> <p>3. Відрізняє творчу заявку від сценарного плану та літературного сценарію. Створює синопсис та тритмент відповідно до практичного завдання.</p> <p>4. Здійснює збір матеріалу та аналізує інформацію на запропоновану тему, продумує варіанти персонажів і подій відповідно до творчого завдання.</p> <p>5. Розрізняє чернетку літературного сценарію та чистовий варіант. Пояснює доречність створення чернетки перед фінальним етапом написання сценарію.</p>
Модуль 3. Сюжет екранного твору	<p>1. Поняття «сюжет» екранного твору та його складники: фабула, конфлікт, характери.</p> <p>2. Дія. Подія. Подієвість. Перипетія та драматургічний поворот. Фабула як подієва основа сюжету.</p>	15	<p>1. Розрізняє поняття «сюжет» та «фабула». Знає складники сюжету екранного твору.</p> <p>2. Пояснює поняття «дія», «подія», «подієвість» у сценарії. Застосовує принципи подієвості для створення сюжету. Розрізняє перипетію та</p>

	<p>3. Конфлікт екранного твору. Головний та побічний конфлікти щодо наскрізної дії твору. Внутрішній та зовнішній конфлікти щодо дійової особи. Складники головного конфлікту: зміст конфлікту, конфліктуючі сили, предмет, розвиток та характер конфлікту. Драматургічна колізія як зіткнення інтересів героїв. Вплив виду конфлікту на побудову сценарію.</p>		<p>драматургічний поворот. Створює сюжет на основі запропонованої викладачем фабули.</p> <p>3. Пояснює поняття «конфлікт», «колізія». Знає та розрізняє типи та види конфлікту. Пояснює вплив певного виду конфлікту на побудову сценарію.</p>
<p>Модуль 4. <i>Композиційна побудова екранного твору</i></p>	<p>1. Композиція екранного твору та її види (структурна, сюжетна, сюжетно-лінійна, архітектоніка). Основні елементи структурної композиції екранного твору: кадр, сцена, епізод. Основні елементи сюжетної композиції твору: пролог, експозиція, зав'язка, розвиток дії (перепиті), кульмінація, розв'язка, епілог (фінал). Основні елементи сюжетно-лінійної композиції екранного твору: сюжетні лінії, лейтмотиви.</p> <p>2. Архітектоніка (зовнішня структура) сценарію: епізоди (початок, середина, фінал), мікроепізоди, блоки. Епізоди сценарію: за наявністю події; за наявністю зміни головної думки; залежно від появи нового героя; залежно від зміни місця дії, часового поділу.</p> <p>3. Створення сюжету з наявністю всіх елементів композиції.</p>	15	<p>1. Знає та пояснює різницю між видами композиції твору. Визначає основні елементи сюжетної композиції в запропонованому аудіовізуальному творі.</p> <p>2. Розуміє та пояснює поняття архітектоніки сценарію, розрізняє її складники. Визначає класифікацію епізодів сценарію під час перегляду екранного твору.</p> <p>3. Поєднує композиційні елементи під час виконання практичного завдання.</p>
<p>Модуль 5. <i>Сценарний план відеозамальовки</i></p>	<p>1. Відеозамальовка як образно-художнє відображення дійсності на телебаченні.</p>	20	<p>1. Використовує засоби виразності телевізійного виробництва під час</p>

	<p>Сценарний план – драматургічна основа відеозамальовки.</p> <p>Закадровий текст (віршована або розповідна форма) та його відсутність. Поєднання зорових та словесних елементів.</p> <p>2. Створення сценарного плану відеозамальовки відповідно до композиційної побудови.</p>		<p>створення сценарного плану. Знає особливості створення сценарного плану відеозамальовки з наявністю або відсутністю закадрового тексту. Вдало поєднує зорові та словесні елементи під час створення сценарного плану відеозамальовки.</p> <p>2. Створює сценарний план за запропонованою темою у жанрі відеозамальовки.</p>
Усього годин у навчальному році:		70	

Під час виконання програми *підсумкового річного контролю* учень / учениця:

- пояснює специфіку роботи кінодраматурга та сценариста;
- знає специфіку основних етапів створення сценарію;
- може скласти сюжет на основі запропонованої фабули екранного твору;
- дотримується правил композиційної побудови під час написання сценарного плану відеозамальовки;
- створює сценарний план відеозамальовки.

Другий рік навчання. Завдання: ознайомлення з основними принципами побудови історії в сценарії фільму; формування навичок створення образу героя, написання діалогових сцен; створення сценарію соціального рекламного ролику з урахуванням структурних елементів жанру.

Навчальні модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
Модуль 6. <i>Структурні принципи побудови історії</i>	<p>1. Основні принципи історії: оточуючий світ історії, світ персонажа. Їх вплив на атмосферу фільму.</p> <p>2. Хай-концепт історії (жанр, сюжет, конфлікт). Лоу-концепт (світ, персонажі, що оточують сюжет). Створення логлайну (до 25 слів) на основі хай- та лоу-концептів.</p> <p>3. Атмосфера оточуючого світу в історії. Художня деталь та її важливість</p>	10	<p>1. Розуміє основні принципи історії: оточуючий світ історії, світ персонажа.</p> <p>2. Знає та пояснює поняття «хай-концепт», «лоу-концепт», «логлайн». Визначає ідею майбутнього твору та описує її у вигляді логлайну. Створює фрагмент сценарію на основі визначеної ідеї.</p> <p>3. Враховує атмосферу оточуючого світу в історії під час виконання практичної роботи.</p>

	у кінодраматургії.		Визначає художню деталь у запропонованому сценарії.
Модуль 7. <i>Характеристика персонажа</i>	<p>1. Характеристика персонажа як важливий елемент закріплення історії (портрет, поведінка, мова / мовлення, побут тощо). Образ героя. Позитивний та негативний герої. Характер героя у трьох вимірах: зовнішні характеристики, психологічний портрет, соціум (оточення). Розробка характеру героя в сценарії: становлення, розкриття.</p> <p>2. Головні, другорядні та епізодичні герої. Залежність сюжетної лінії від характеристики головного та другорядного героїв.</p> <p>3. Типи системи (групування) героїв: за принципом зіставлення та за принципом протиставлення.</p> <p>4. Сценарний задум щодо персонажа: герой, зіставлення, мотивування, перешкоди, відвага.</p> <p>5. Бажання та мотивація дій героя. «Арка героя»: початок дій персонажа, його уроки, перемога.</p>	10	<p>1. Знає та називає основні складники характеристики персонажа та характеру героя в історії. Розробляє характер героя відповідно до творчого завдання.</p> <p>2. Знає характерні риси головного, другорядного та епізодичного героїв та розрізняє їх у запропонованих екранних творах. Пояснює взаємозв'язок сюжетної лінії та характеристики героїв.</p> <p>3. Знає та наводить приклади систем героїв сценарію.</p> <p>4. Розрізняє компоненти сценарного задуму щодо персонажа.</p> <p>5. Враховує бажання та мотивацію дій героя; використовує «арку героя» під час виконання творчих завдань.</p>
Модуль 8. <i>Сцена як частина історії в сценарії</i>	<p>1. Сцена як елемент дії в екранному творі. Види сцен (розгорнута, фрагментарна, паралельна, флешбек тощо). Функції сцени (експозиційна, інформативна, поворотна тощо). Ввідна сцена сценарію (місце, атмосфера, герой, жанр, конфлікт).</p>	10	<p>1. Пояснює значення сцени як елементу дії. Знає та розрізняє види та функції сцен. Пояснює особливості ввідної сцени сценарію.</p>

	2. Вплив часу та місця (локації) на перебіг історії екранного твору. Реальні та екранні час і простір.		2. Називає характеристики часу, локації та дії, розрізняє їх у художньому творі окремо та з урахуванням жанру екранного твору. Пояснює взаємозв'язок між часом, локацією та загальною дією сцени, їхній вплив на сюжетну лінію та атмосферу сценарію.
Модуль 9. <i>Діалогові сцени</i>	1. Діалогові сцени та їхній вплив на сюжет та персонажів історії. Головні правила написання діалогових сцен: змістовне навантаження, мета, лаконічність, ритмічність, без повторів тощо. 2. Аналіз характеристик персонажів під час написання діалогів. Доречність діалогів у сцені.	20	1. Розуміє важливість діалогових сцен для сюжету екранного твору та прояву персонажів. Дотримується правил написання діалогів під час виконання практичного завдання. 2. Аналізує характеристики персонажів твору під час написання діалогових сцен. Застосовує принципи доречності діалогів для створення сюжету.
Модуль 10. <i>Сценарій рекламного ролика</i>	1. Драматургія рекламного ролика з урахуванням його видів: заставка (плакат), швидка зйомка товару / послуги, презентація товару / послуги, ігровий постановочний, графічний, анімаційний тощо. 2. Основні сценарні блоки рекламного ролику: пекшот (плакат), плейоф та ендлайн (слоган). 3. Створення сценарію рекламного ролика за етапами: формування задуму, розробка ідеї, робота над брифом, розробка сценарного плану, створення чернетки сценарію з урахуванням основних сценарних блоків, створення чистового варіанту сценарію.	20	1. Розрізняє види рекламного ролику в запропонованих прикладах. 2. Називає та розрізняє сценарні блоки рекламного ролику. 3. Створює сценарну основу рекламного ролику за його етапами.
Усього годин у навчальному році:		70	

Під час виконання програми *підсумкового річного контролю* учень / учениця:

дотримується основних принципів побудови історії;

створює образ героя, враховуючи його характеристики відповідно до сценарного задуму;

вибудовує історію екранного твору за допомогою сцен і діалогів;

створює сценарій телевізійної реклами за етапами, враховуючи її жанрові ознаки.

Третій рік навчання. Завдання: ознайомлення зі специфікою сценаріїв анімаційного фільму, екранізації та інформаційних програм; формування практичних навичок щодо написання дикторського тексту сценарію та телерепортажу; створення сценарію телесюжету зі стендапом з урахуванням структурних елементів жанру.

Навчальні модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
Модуль 11. <i>Сценарій анімаційного фільму</i>	<p>1. Види анімації: традиційна (мальована), 2D-анімація, 3D-анімація, stop motion, ротоскопінг. Малюнок чи динамічна скульптура (лялька) як основа для визначення змісту сценарного матеріалу.</p> <p>2. Етапи створення сценарію анімаційного фільму: ідея, синопсис (визначення головних героїв, проблеми та сюжетних поворотів), створення образів героїв, вибудова персонажів, другорядних сюжетних ліній і послідовності дій.</p> <p>3. Школа українського анімаційного кіно: Давид Черкаський, Володимир Дахно, Євген Сивокінь, Степан Коваль, Олена Касавіна та інші.</p>	15	<p>1. Знає та розрізняє основні види анімаційних фільмів. Пояснює передумови створення сценарію анімаційного фільму.</p> <p>2. Розрізняє та пояснює етапи створення сценарію анімаційного фільму.</p> <p>3. Називає представників школи українського анімаційного кіно та наводять приклади їхньої творчості.</p>
Модуль 12. <i>Екранізація літературного твору</i>	1. Загальна характеристика жанру екранізація. Типи екранізації (тематична, описова, точна, цитатна	15	1. Розуміє специфіку роботи драматурга над екранізацією. Розрізняє типи та види екранізації.

	<p>тощо). Види екранізації: переказ-ілюстрація (пряма екранізація), нове прочитання (за мотивами), перекладення (кіноадаптація).</p> <p>2. Принципи екранізації літературних творів: авторське право на використання літературного твору, «кіноілюстрація», «кіноінсценування».</p>		<p>2. Знає та називає принципи екранізації літературних творів. Інтегрує особисті ідеї під час створення сценарію запропонованого уривку літературного твору. Дотримується принципу послідовності під час виконання творчої роботи.</p>
<p>Модуль 13. Сценарій на телебаченні</p>	<p>1. Сценарії за жанрами телепрограм: інформаційно-публіцистичні, культурно-просвітницькі, навчально-виховні, художні, розважальні.</p> <p>2. Відображення дійсності – основа інформаційної програми. Формування сценарію інформаційної програми. Новина як формат інформаційного тексту.</p> <p>3. Форми оформлення телесценарію: табличний (графічний), літературний сценарій (у рядок).</p> <p>4. Етапи створення телесценарію: формування задуму (тематична заявка), розробка сценарного плану, створення сценарної заявки, розробка сценарію.</p>	12	<p>1. Розрізняє види телесценаріїв за жанрами телепрограм.</p> <p>2. Пояснює специфіку драматургічного створення інформаційної програми.</p> <p>3. Знає та називає форми телесценарію. Створює телесценарій за запропонованою формою під час виконання практичних завдань.</p> <p>4. Знає та називає етапи створення телесценарію.</p>
<p>Модуль 14. Дикторський текст</p>	<p>1. Види телевізійних текстів: текст ведучого (підводка, відводка, висновки), текст інтерв'ю</p>	15	<p>1. Знає та пояснює поняття «телевізійний текст». Називає та розрізняє види</p>

	<p>(синхрон), текст сюжету (закадровий текст, текст у кадрі, стендап).</p> <p>2. Закадровий текст (дикторський текст, авторський коментар) та його завдання: пояснення змісту зображального матеріалу, монтажна організація його драматургії тощо. Авторський коментар у творах О. Довженка. Форми створення дикторського тексту: під готове, повністю змонтоване відео або напівготовий чорновий монтаж відео; створення тексту одночасно зі зйомками та монтажем; попереднє створення якісного дикторського тексту зі зйомками під текст.</p>		<p>телевізійного тексту у запропонованих прикладах екранних творів.</p> <p>2. Визначає ключові моменти у написанні закадрового тексту. Знає та називає форми створення дикторського тексту. Створює власний закадровий текст на запропоновану тему.</p>
<p>Модуль 15. <i>Сценарій репортажу</i></p>	<p>1. Факт як головний об'єкт у побудові репортажу. Хронологічність фабули події.</p> <p>2. Особливості драматургії репортажу: наявність ліду (передумови), скорочена експозиція або її відсутність, дуже швидкий розвиток події із реальними героями.</p> <p>3. Закадровий авторський текст у телерепортажі та його зміст: передісторія, мотиви та внутрішній розвиток подій.</p>	24	<p>1. Пояснює важливість факту та хронологічності фабули подій у побудові репортажу.</p> <p>2. Знає та називає особливості драматургії репортажу.</p> <p>3. Розуміє значення закадрового авторського тексту у телерепортажі та використовує його при створенні власної творчої роботи.</p>
<p>Модуль 16. <i>Сценарій телевізійного сюжету</i></p>	<p>1. Структурні елементи сценарію телевізійного сюжету: відеоряд, закадровий текст, стендап, синхрон, інтерв'ю, лайф.</p>	24	<p>1. Знає та називає структурні елементи сценарію телесюжету.</p>

	<p>2. Стендап у телесюжеті та його види: за місцем розташування: початковий, «місток» (у середині сюжету), завершальний; за діями журналіста в кадрі: статичний, динамічний. Стендап за функціональним призначенням: стендап-коментар, стендап-свідчення, стендап-неминучість. Форми підготовки телесюжету зі стендапом: стендап, записаний до виходу сюжету в ефір; стендап під час прямого включення.</p> <p>3. Створення сценарію телевізійного сюжету.</p>		<p>2. Володіє навичками написання стендапів за їх видами. Створює власний стендап на один із запропонованих видів.</p> <p>3. Створює сценарій телевізійного сюжету з дотриманням усіх його обов'язкових елементів на запропоновану тему.</p>
Усього годин у навчальному році:		105	

Під час виконання програми *підсумкового річного контролю* учень / учениця:

орієнтується в специфіці роботи драматурга над сценарієм анімаційного фільму та екранізації;

створює дикторські тексти у різних формах відповідно до їхніх видів;

дотримується поетапності створення телевізійного сценарію телерепортажу;

створює сценарій телевізійного сюжету зі стендапом, враховуючи його жанрові ознаки.

Четвертий рік навчання. Завдання: ознайомлення зі специфікою візуального сторітелінгу, документальної та постановочної драматургії, з основними драматургічними прийомами в жанрах мок'юментарі та докудрама; формування навичок роботи над сценарієм музичного кліпу та кіноетюду; створення сценарію портретного нарису з дотриманням структурних елементів жанру.

Навчальні модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
Модуль 17. <i>Сторітелінг в аудіовізуальних творах</i>	1. Сторітелінг як метод драматургійної оповіді. Види сторітелінгу: культурний, соціальний,	10	1. Знає та пояснює поняття «сторітелінг» та його види. Пояснює специфіку візуального

	<p>міфи та легенди, jump story, сімейний, дружній, особистий.</p> <p>Створення візуального сторітелінгу в кіно та на телебаченні.</p> <p>Техніки створення сторітелінгу: шлях героя; гора; рамочка; лінія іскри; у середині справи; річище; пелюстки; фальстарт.</p> <p>2. Особливості сторітелінгу: детальна сценографія, репортажні вставки, продумане структурування подій відповідно до хронологічного чи ретроспективного типу композиції екранного твору тощо.</p>		<p>сторітелінгу.</p> <p>Знає та розрізняє техніки створення сторітелінгу.</p> <p>2. Пояснює особливості сторітелінгу порівняно з традиційною драматургією екранних творів.</p>
<p>Модуль 18. <i>Документальна драматургія</i></p>	<p>1. Специфіка перетворення документального матеріалу на сценарій: спостереження, вивчення документів, експеримент, реконструкція, інтерв'ю. Основні елементи сценарію документального фільму: ремарка (описова частина), закадровий (дикторський) текст, іконографічний матеріал, титри.</p> <p>2. Робота з героями документальних фільмів. Інтерв'ю як провідний метод взаємодії з героями та збору інформації.</p> <p>3. Іконографічний матеріал (фотографії, картини, листи тощо) та його поєднання з документальним під час композиційної побудови сценарію.</p>	20	<p>1. Пояснює специфіку створення сценарію документального фільму. Називає основні елементи сценарію документального фільму; створює їх відповідно до завдання.</p> <p>2. Називає основні прийоми ведення інтерв'ю як методу збору інформації.</p> <p>3. Знає особливості використання іконографічного матеріалу в документальному фільмі / телепередачі. Поєднує іконографічний та документальний матеріал під час створення сценарію.</p>

	4. Етапи написання сценарію документального фільму: планування епізодів; визначення завдань кожного епізоду; поділ епізодів на сцени; уточнення характеру дії дійових осіб.		4. Називає основні етапи створення документального фільму: дотримується їх під час створення власного твору.
Модуль 19. <i>Драматургія в псевдодокументалістиці</i>	<p>1. Мок'юментарі як пародійно-сатирична документалістика. Історія виникнення жанру, характеристика та відмінності від документального та ігрового видів.</p> <p>2. Поєднання ігрових та журналістських жанрів у створенні сценарію мок'юментарі.</p> <p>3. Докудрама як лірико-драматична псевдодокументалістика. Поєднання документального та ігрового кіно.</p> <p>4. Формування сценарію в жанрі докудрама: пошук героя, експертів чи учасників подій; створення епізодів з відтворенням реальних подій з допомогою ігрових сцен; поєднання документів та хроніки з грою акторів.</p>	15	<p>1. Пояснює поняття «мок'юментарі» та його значення в документалістиці.</p> <p>2. Пояснює специфіку поєднання ігрових та журналістських складників сценарію у жанрі мок'юментарі; враховує її під час виконання практичного завдання.</p> <p>3. Знає та називає особливості жанру докудрама.</p> <p>4. Пояснює та дотримується основних етапів формування сценарію екранного твору в жанрі докудрама.</p>
Модуль 20. <i>Постановочна драматургія</i>	<p>1. Кіноетюд як мала форма кінодраматургії.</p> <p>2. Тричастинність у композиції кіноетюду (за Марією Вайно): початок, кульмінація, завершеність. Особливості кіноетюду: відсутність повного розвитку сюжету;</p>	15	<p>1. Знає та пояснює поняття «кіноетюд».</p> <p>2. Називає особливості драматургічної побудови кіноетюду.</p>

	<p>гострого дієвого конфлікту (наявність лише його частин); конфлікт з вираженням думки, почуття, асоціації; наявність кульмінації та фіналу.</p> <p>3. Асоціація та кінематографічна фраза як основа кіноетюду.</p>		<p>3. Створює кінематографічну фразу кіноетюду на запропоновану викладачем тему асоціації.</p>
<p>Модуль 21. Сценарій музичного кліпу</p>	<p>1. Типи музичних кліпів (сюжетний, танцювальний, асоціативний, фоновий, концертний, анімаційний, міксований). Драматургія кліпу: прямий і зворотній сценарії.</p> <p>2. Літературний сценарій музичного відеокліпу. Етапи роботи над сценарієм музичного відеокліпу: задум, сценарний план, сценарна заявка, розробка чернетки сценарію, розробка чистового варіанту сценарію музичного кліпу.</p>	20	<p>1. Розрізняє типи музичних кліпів серед запропонованих прикладів. Враховує специфіку драматургії музичного кліпу, створюючи прямий або зворотній сценарій відповідно до завдання.</p> <p>2. Пояснює значення сюжету пісні або його відсутності під час створення музичного кліпу. Обирає пісню або музику для написання сценарію. Визначає тему, ідею та конфлікт майбутнього екранного твору, його сюжет. Створює сценарій музичного відеокліпу, дотримуючись етапів роботи над твором та його композиційної побудови.</p>
<p>Модуль 22. Нарис як провідний жанр художньої публіцистики</p>	<p>1. Характеристика жанру нарис. Види нарису: портретний, проблемний, науково-популярний, подорожній.</p> <p>2. Сюжетна основа жанру нарис. Безсюжетний нарис у хронікальній,</p>	25	<p>1. Знає та називає особливості теленарису, розрізняє його види у запропонованих прикладах екранних творів.</p> <p>2. Створює сюжетну основу майбутнього екранного твору за</p>

	<p>структурній та есейній формах.</p> <p>3. Пошук реального героя для розкриття теми нарису. Життєві перипетії долі, інтерв'ю героя як елементи сюжету. Етапи роботи над сценарієм портретного нарису: формулювання задуму; визначення героя; вивчення героя через інтерв'ю; визначення конфлікту; розроблення сценарного плану; сценарної заявки; чернетки сценарію та його чистового варіанту; захист сценарію.</p> <p>4. Створення сценарію екранного твору на основі документального матеріалу.</p>	<p>реальними фактами. Створює безсюжетний нарис у формі відповідно до завдання.</p> <p>3. Вміє знаходити героя відповідно до обраної теми теленарису. Дотримується основних етапів підготовки до інтерв'ю.</p> <p>4. Створює сценарій екранного твору в жанрі нарису на запропоновану тему на основі документального матеріалу. Дотримується принципів побудови сюжетної основи портретного теленарису. Використовує композиційні елементи та дикторський текст відповідно до творчого задуму. Дотримується принципу послідовності під час виконання роботи над сценарієм портретного теленарису.</p>
Усього годин у навчальному році:		105

Під час виконання програми *підсумкового річного контролю* учень / учениця:

пояснює специфіку роботи драматурга та сценариста у візуальному сторітелінгу;

дотримується основних принципів побудови сценарію в документальній та постановочній драматургії;

поєднує постановочні та документальні елементи в жанрах мек'юментарі та докудрама;

дотримується етапів роботи над створенням сценарію музичного кліпу;

враховує характерні елементи кіноетюду під час його написання;

створює сценарій портретного теленарису, враховуючи його жанрові ознаки.

СПИСОК ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ ТА РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Актуальні питання екранної творчості : колективна монографія. Т. 1 / О. В. Безручко та ін. ; за заг. ред. доцента Г. О. Десятника. Київ : Вид-во КиМУ, 2013. URL: <https://studfile.net/preview/5043680/> (дата звернення: 27.10.22).

2. Вайно М. Е. Сценарна майстерність : написання п'єси; написання кіносценарію : навч. посіб. Кн. 1. Івано-Франківськ : Місто-НВ, 2015. 232 с.

3. Гаврилов С. Всі крапки над «і»сторією. Сторітелінг для сценаристів, письменників та блогерів. Київ : Пабулум, 2019. 296 с.

4. Горпенко В. Г. Архітектоніка фільму : режисерські засоби і способи формування структури екранного видовища. У 5 т. Київ: КДІТМ імені І. К. Карпенка-Карого, 2000.

5. Десятник Г. О. Професія : сценарист кіно і телебачення : тексти лекцій. Київ : Інститут журналістики КНУ, 2021. 57 с.

6. Довженко О. Кіноповіді. Сценарії. Дикторські тексти. *Твори у п'яти томах*. Київ : Дніпро, 1983. Т. 1. 439 с.

7. Довженко О. Кіноповіді. Кіносценарії. *Твори у п'яти томах*. Київ : Дніпро, 1984. Т. 2. 503 с.

8. Ілленко М. Г. КіноО. Шпори для абітурієнта. Вінниця : Нова книга, 2006. 280 с.

9. Курінна Г. В. Сценарна майстерність на телебаченні. Теледраматургія : навч. посіб. Харків : ХДАК, 2013. 189 с. URL: <https://bit.ly/3L12GX3> (дата звернення: 27.10.22).

10. Лівін М. Сторітелінг для очей, вух і серця. Київ : Наш Формат, 2020. 184 с.

11. Лісневська А., Коженівська Т. Мистецтво телевізійного репортажу : навч.-метод. посіб. для студ. з напряму підготовки «Кіно-, телемистецтво» та «Тележурналістика». Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2013. 190 с.

12. Маккі Р. Оповідь. Субстанція, структура, стиль та принципи письмової екранізації. Київ : АРК. ЮЕЙ, 2021. 520 с.

13. Недбайло Т. Г. Різновиди стендапів у телевізійних сюжетах. URL: http://eprints.cdu.edu.ua/3684/1/rodzinka_2018_2-81-83.pdf (дата звернення: 28.02.23).

14. Нікоряк Н. Генологічні версії кіносценарію як літературного тексту. *Питання літературознавства : наук. зб.* Чернівці : ЧНУ, 2010. Вип. 81. С. 84 – 94. URL: <https://bit.ly/3GNK12m> (дата звернення: 15.01.23).

15. Парандовський Я. Алхімія слова. Київ : Дніпро, 1991. 376 с. <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=3893> (дата звернення: 11.04.2023).

16. Роздобудько І. Структура кіносценарію. *Науковий вісник Київського національного університету театру, кіно і телебачення ім. І. К. Карпенко-Карого*. Київ : Київськ. нац. ун-ет театру, кіно і телебачення ім. І. К. Карпенко-Карого, 2020. № 26. С. 114 – 121.

17. Семків Р. Як писали класики: поради, перевірені часом. Київ: Rabulum, 2016. 240 с.

18. Снайдер Б. Врятуйте Кицьку! Як блискавично писати блискучі тести. Харків : Віват, 2021. 240 с.

19. Тернова А. І. Текстові компоненти телевізійного матеріалу. *Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия «Филология. Социальные коммуникации»*. Київ, 2011. Т. 24 (63). № 4/1. С. 194 – 197.

20. Ткаченко А. Мистецтво слова : Вступ до літературознавства. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2003. 448 с.

21. Шклярєвський Г., Терещенко Ю. Режисура : Морфологія та синтаксис екранних мистецтв : навч. посіб. для вищ. навч. закл. : у 3 ч. Київ : Альма-Прес, 2004. Ч. 1. 320 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ДОСЯГНЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Рівні компетенції	Бали	Характеристика навчальних досягнень
Початковий	1 – 3	Має загальне уявлення про сценарну майстерність та відповідає на елементарні запитання короткими репліками. Має здатність до елементарного викладу думки. Може двома – трьома простими реченнями пояснити тему, ідею запропонованого екранного твору, але не може аргументувати, робити висновки. За допомогою викладача створює сюжет екранного твору, дотримуючись його елементів.
Середній	4 – 6	Пояснює основний зміст навчальної теми, але має помилки у формулюванні. З незначними помилками використовує композиційні елементи в практичній роботі. Розрізняє драматургічний матеріал за жанровими ознаками. За допомогою викладача створює сценарій екранного твору за його основними етапами.
Достатній	7 – 9	Під час формулювання думки звертається до творчості відомих кінодраматургів. Визначає тему, ідею, конфлікт драматургічного твору. Дотримується композиційної побудови та жанрових ознак під час створення практичних робіт. Здатний/на з незначними помилками, самостійно створити сценарну роботу на запропоновану тему.
Високий	10 – 12	Аналізує творчість відомих світових та українських кінодраматургів. Самостійно формулює творчий задум майбутнього екранного твору за його компонентами. Поєднує сюжетні та композиційні елементи у створенні драматургічного матеріалу. Дотримується принципів побудови сценаріїв екранних творів за різними жанрами кіно та телебачення. Поєднує візуальні та вербальні складники екранного твору за законами драматургії. Створює власну сценарну роботу на запропоновану тему за усіма її етапами.